

SALVADOR ESPRIU PRIMERA HISTÒRIA D'ESTHER (1948)

Nascut a Sta. Coloma de Farners el 1913. Poeta. Narratiu. Cultivador -breument- del teatre.

Avui us oferim un fragment de la seva obra dramaturga titulada:

L'acció simultània a Sinera (Arrens de Mar) i a la veïna Susa (capital de l'antiga Persia). Ei món dels dominats -els jueus- i el món dels dominadors -els perses-.

1ª. estrena al Palau de la Música Catalana el 13 de Març de 1957.

L'altra fou el 27 de setembre de 1962, ja que la nit anterior degut a la tragèdia dels aiguats del Vallès, fou dia de dol. Fou realitzada per Ricard Salvat amb titelles de la nostra tradició catalana: els titelles de quant.

IMAGINA ELS TRUCS ESCENOGRÀFICS QUE ET CONVINQUIN.

De la inspiració de l'AUTOR treta d'un familiar (la seva padrina Maria Castelló) amb un propòsit a la circumstància més desesperada de la nostra llengua: el d'escrivre un testament de l'idioma.

SALVADOR ESPRIU: ..."Ella romania en solitud, abstreta, contemplada pels personatges immobils de la llegenda d'Esther.

Perqué hi havia penjada a les parets, una col·lecció admirable de gravats francesos, heretada dels besavis, on es narrava sencera l'anècdota oriental: el banquet del rei, l'allunyament de Vasthi, la boda d'Esther, la conspiració del dos eunucs, l'exaltació d'Aman, el decret contra els jueus,

la visita intercessora de la reina, la basca deuterocanònica, el passeig espectacular de Mardoqueu, el convit estratègic, la confusió del refiat ministre, el triomf momentani d'Israel'.

... "Ara que presento al públic aquests nous titelles, he volgut recordar aquí alguns dels remots camins pels quals els ninots em vingueren a senyorejar amb llur gesticulació'..."

Un text que cal portar a nivell popular a un escenari i això és tasca del DIRECTOR -que a tota obra sense acotacions- no ha de trobar més orientació sinó damunt el propi text.

RICARD SALVAT:.... "L'arrelament d'Espriu en la seva circumstància, el gust per l'antiga veu popular, era dut a les màximes conseqüències, emprant les lfriques evocacions que segueixen el passeig de Mardoqueu a cavall conduït per Aman, en una elemental processó de Corpus, confoent el poètic vers lliure amb els crits de les baladreres. La presència de la Mort prenia una primària figura dels esquelets de les processons populars de Setmana Santa, i s'hi afegia el titellesc personatge d'en Banyeta, per compondre una esquemàtica dansa de la Mort. En aquesta escena les paraules dels versos, absolutament intel·ligible per al públic, servien de ritme per a aquesta dansa macabra i en justificaven la incomprensió, per convertir-se en una mena de renech desesperat, com de ratapinyada'".

TRANSCRIPCIÓ DEL MATEIX TÍTOL I AUTOR, dins la col·lecció el CANGUR d'EDICIONS 62 S.A. (Pàgina 48-49)

ESTHER: El marit i jo agraim l'esbarjo de sobretaula i, encara més, la brusca batuta que domava la fúria del clarí i la nacra, vívida fins avui a la fantasia de Salom des de l'atzar d'un empolsat prefaci. Agillssims en la tramoia, tant com en la contradansa, els comedians singulars desapareixen amb el canceller, cancaneta per al meu il·lustre i ja immutable cromo: Esther, la llur d'Israel. I no mussistis, Assuerus, contra la meva prosopopeia de matrona i, per enllestir l'endreça que, endillunsada o no, propugno, revoca les lletres d'Aman, escrites per

exterminar els jueus escampats a les cent vint-i-set províncies. I segella l'edictes-perqué la dolenteria dels sàtreps no s'excusi, per apòcrif, d'acatar-lo amb l'anell reial, que lliuraràs a la custòdia del meu cosí Mardoqueu.

REI: Oh, oh, aclàrim situacions, Esther! No afirmares, en contraure matrimoni, que no tenies família?.

ESTHER: Una mínimá inexactitud oportunista, Mardoqueu, que va servir-me de tutor, és, però, el meu únic parent: no n'ha de sortir cap altre trascantó.

REI: He d'avesar-me a alternar amb aquest succedani de sogre?.

ESTHER: Sí, i ni una sil·laba més, o al·ludeixo a una jerarquia vexatòria. D'altra banda, en una polítics de "tot-hom d'acord i al seu xabec", repartiren així les diverses tasques: tu jueus, ell representa, jo mano. I afagiré que Mardoqueu potineja tecnicismes de finances, un munt de bagatel·les d'arbitrista. Per tant, prova'l, supera prejudicis, dona-li l'anell. Ahà, bon minyó, al·leluia!

MARDOQUEU: Al·leluia!.... Alegra't, Jacob i beneeix Jahvé al seu temple, a la ciutat del seu gaudi.

ALTISSIM: Rialles herbràiques a Jerusalem, llàgrimes gentils a Susa. Tanmateix, en ascendir el besunya pròdig, Secundina estrena davantal i espolsadors.

SECUNDINA: Me'n vaig amb ells a fer dissabte: talli qui talli el bacallà, una es queda sempre de portera.

ALTISSIM: Amb aquesta observació com a fermall, l'ínclit gallineros finalitza la sèrie dels seus parlaments, quan per Susa es difon l'extultació dels hosannes.

MARDOQUEU: Atengueres, Déu Nostre, el plany dels miserables, el plany dels desvalguts i els humils.

ELIASIB: I ara els preservats en aquest dia venim al teu davant amb les nostres cuples, sense les quals no som i amb les quals ens impossibilites de subsistir. I, jo, Eliasib, el sacerdot, esmentaré els preceptes en ia congregació dels germans i m'alçaré avui a proferir anatemes contra els prevaricadors.

MARDOQUEU: I digui tot el poble "AMÉN".